

Saikne starp nodokļiem un ilgtspēju – vai uzņēmumiem būtu jāziņo par nodokļiem savos ilgtspējas pārskatos? 2/33/24

PwC ESG nodokļu prakses vadītāja
Alīna Ruskova

PwC partnere un nodokļu nodaļas vadītāja
Ilze Rauza

Iepriekšējā rakstā ar nodokļu plaisas piemēru skaidrojām, kādēļ nodokļi ir būtiska ESG komponente. Nodokļu caurspīdīgums un nodokļu pārvaldība ESG kontekstā tiek aktualizēta arī PwC uzņēmumu tīklā – pārņ PwC publicēja pētījumu “*Tax transparency and sustainability reporting in 2023*” ([šeit](#)).

Pētījumā aplūkoti 269 biržā kotētu uzņēmumu (Austrālija, Brazīlija, Vācija, Īrija, Dienvidāfrika, Spānija, Šveice, Apvienotā Karaliste) ilgtspējas pārskati, proti, vai un kā uzņēmumi tajos atspoguļo nodokļu aspektus. Pētījumā izvērtēts, kādus ilgtspējas ietvarus (t.i., dokumentus un vadlīnijas) uzņēmumi šim nolūkam izmanto visvairāk. Rakstā esam apkopojuši informāciju no pētījuma, lai skaidrotu, kāda informācija par nodokļiem būtu jāiekļauj uzņēmumu ilgtspējas pārskatos.

Kādi ilgtspējas ietvari tiek izmantoti un kā uzņēmumi ziņo par nodokļiem?

PwC speciālistu komanda secināja – lai atspoguļotu nodokļu aspektus ilgtspējas pārskatos, uzņēmumi izmanto šādus dokumentus, standartus un vadlīnijas (izmantojiet saites, lai apskatītu katru dokumentu):

- GRI standarts (*GRI 207: Tax 2029 standard*);
- S&P Globālais korporatīvās ilgtspējas novērtējums (*S&P Global Corporate Sustainability Assessment*);
- Pasaules ekonomikas foruma 2020. gadā izdotā Baltā grāmata par ietekmes pušu kapitālisma mērīšanu (*World Economic Forum White Paper 2020 Measuring Stakeholder Capitalism*);
- ESAO vadlīnijas daudz nacionāliem uzņēmumiem par atbildīgu uzņēmējdarbību (*OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct*).

Pētījumā secināts, ka no minētajiem dokumentiem visbiežāk izmantots GRI standarts. Tas satur četras informācijas atklāšanas prasības attiecībā uz nodokļiem: *Disclosure 207-1, 207-2, 207-3, 207-4*. Tabulā aprakstām un komentējam katru no tām.

Disclosure 207-1. Pieeja nodokļiem

Disclosure 207-2. Nodokļu pārvaldība, kontrole un risku vadība

Prasība izpaust uzņēmuma nodokļu stratēģiju vai tās kopsavilkumu, kā arī informāciju par atbildīgo personu, kas pārrauga nodokļu stratēģiju. Informācija par to, kā uzņēmums ievēro nodokļu likumus un noteikumus un kā uzņēmuma nodokļu stratēģija atbilst ESG stratēģijai. Raksta autoru komentārs: *Ir tikai loģiski, ka nodokļu stratēģijai jābūt sasaistītai ar uzņēmuma ESG stratēģiju. Lai gan Latvijā nodokļu stratēģija uzņēmumos nav obligāta, uzņēmumam būtu jādefinē vismaz atbildīga pieeja nodokļu nomaksai, piemēram, mērķis - 100% atbilstība nodokļu tiesību aktu prasībām vai nulles tolerance ēnu ekonomikā (un jāpaskaidro, kā tas izpaužas uzņēmumā). Savukārt informācija par nodokļu risku vadību un kontroli jāatklāj zem Disclosure 207-2.*

Prasība paskaidrot, kā uzņēmums īsteno un uzrauga savu nodokļu stratēģiju, kura atspoguļo uzņēmuma pieeju nodokļu pārvaldībai, kontrolei un risku vadībai. Uzņēmumam jāatklāj, kam ir pilnvaras un atbildība par nodokļu stratēģiju, kā tā ir saskaņota ar grupas organizatorisko struktūru un vērtībām un kā tiek novērtēta tās efektivitāte. Turklāt uzņēmumam jāziņo par mehānismiem, ko tas izmanto, lai novērstu neētisku un nelikumīgu nodokļu rīcību, un jāapstiprina, ka šādi mehānismi ir uzticami.

Raksta autoru komentārs: *Latvijā apkopot šādu informāciju visvieglāk būs uzņēmumiem, kam jau ir izstrādāta nodokļu risku vadības politika (piemēram, kādreizējās VID Padziļinātās sadarbības programmas Zelta līmeņa dalībniekiem).*

Disclosure 207-3. Ietekmes pušu iesaiste un ar nodokļiem saistīto problēmu pārvaldība

Disclosure 207-4. Pārskati par katru valsti ("CbCR")

Informācija par to, kā uzņēmums sadarbojas ar ietekmes pusēm nodokļu jautājumos. Prasība ziņot par uzņēmuma sadarbību ar finanšu iestādēm, par lobēšanas aktivitātēm un nodokļu politikas nostādņiem nozīmīgos nodokļu jautājumos, ko tas publiskojis.

Informācijas izpaušanas prasība attiecas arī uz uzņēmuma mijiedarbību ar citām ietekmes pusēm, kuras ir ieinteresētas uzņēmuma nodokļu jautājumos, piemēram, sadarbības partneriem, klientiem, darbiniekiem.

Raksta autoru komentārs: *Kā jau minēts, šeit uzņēmums atklāj savu pieeju arī attiecībā uz sadarbības partneriem. Mūsaprāt, sadarbības partneru kontekstā var vērtēt arī VID noteikto nodokļu maksātāju reitingu, ņemot vērā uzņēmumu nodokļu nomaksas un deklarāciju iesniegšanas disciplīnu, kā arī tādu svarīgu aspektu kā darba algas atbilstību vidējam līmenim nozarē.*

CbCR informācija, kas jāatklāj atbilstoši GRI 207-4, lielā mērā atbilst ES publiskajai CbCR direktīvai un BEPS 13. darbībai. Par katru jurisdikciju, kurā darbojas uzņēmumu grupa, ir jāatklāj šāda informācija:

- uzņēmumu nosaukumi;
- pamatdarbība;
- darbinieku skaits;
- ieņēmumi no darījumiem ar saistītām personām citās valstīs un darījumiem ar trešām personām;
- peļņa/zaudējumi pirms nodokļu samaksas;
- uzkrātais uzņēmumu ienākuma nodoklis, kā arī iemesli starpībai starp samaksāto/uzkrāto uzņēmumu ienākuma nodokli un likumā noteikto nodokļa likmi.

Raksta autoru komentārs: *Latvija jau ir ieviesusi CbCR sagatavošanas prasību. Uzņēmumiem, uz kuriem tā attiecas, šādas informācijas atspoguļošana ilgtspējas pārskatā neradīs papildu administratīvo slogu.*

PwC speciālistu komanda labprāt palīdzēs Jūsu uzņēmumam izvērtēt, vai tam ir pienākums savā ilgtspējas pārskatā atspoguļot nodokļu aspektus. Piedāvājam arī palīdzību pārskata sagatavošanā. Labprāt palīdzēsim izstrādāt nodokļu stratēģiju, kas atbildīs Jūsu ilgtspējas stratēģijai un labākajai praksei. Ja Jums rodas jautājumi, lūdzam sazināties ar mums.